

EN SÄKERHETSSTRATEGI FÖR SAMHÄLLET: SAMMANDRAG

En säkerhetsstrategi för samhället är ett principbeslut som statsrådet godkänt i december 2010 och som utgör en gemensam grund för beredskap och krisledning för alla aktörer i samhället. Strategin konkretiserar målen och principerna i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse som statsrådet gav år 2009.

Strategin utgör en fortsättning på statsrådets principbeslut om en strategi för tryggnad av samhällets vitala funktioner, den s.k. TSVF-strategin, som utarbetades år 2003 och uppdaterades år 2006. I samband med uppdateringen år 2010 ändrades namnet på strategin så att det bättre beskriver innehållet i dokumentet.

Grunden är samhällets vitala funktioner

En säkerhetsstrategi för samhället har utarbetats med tanke på att samhällets vitala funktioner ska tryggas. Vitala funktioner är funktionshelheter som är nödvändiga för samhället och vilkas fortgång måste tryggas i alla säkerhetssituationer. I strategin definieras

- samhällets vitala funktioner och måltillstånd för dem,
- hotmodeller som äventyrar de vitala funktionerna och störningssituationer som är förknippade med dem,
- strategiska uppgifter för ministerierna som förutsätts för att funktionerna ska kunna tryggas,
- grunderna för krisledning för hantering av störningssituationer,
- bevakning och utvecklande av hur strategin verkställs samt
- principer som är förknippade med övningen av beredskapen och krisledningen.

Samhällets vitala funktioner tryggas genom samarbete mellan förvaltningsområdena. Utgående från strategin leder ministerierna beredskapen inom sina förvaltningsområden samt den forskning, styrning av verksamheten och beredning av lagstiftningen som sammanhänger med detta. Övriga aktörer som är centrala med tanke på tryggnaden av de vitala funktionerna tillämpar strategin i sin beredskap och krisledning. Syftet med strategin är att undvika att resurser utvecklas så att de överlappar varandra och en sådan situation där någon prestationsförmåga som behövs vid tryggnaden av de vitala funktionerna inte alls blir utvecklad.

Det finska samhällets vitala funktioner är

- ledningen av staten
- internationell verksamhet
- Finlands försvarsförmåga
- den inre säkerheten
- ekonomins och infrastrukturens funktion
- befolkningens utkomstskydd och handlingsförmåga samt
- mental kristållighet.

För varje vital funktion har ett måltillstånd beskrivits i strategin, vilket ger riktlinjer för arbetet på att trygga de vitala funktionerna.

Ministerierna styr tryggheten av de vitala funktionerna

Ministerierna styr myndigheternas verksamhet inom sina förvaltningsområden för att de måltillstånd som fastställs i strategin ska kunna nås. Ministerierna har i säkerhetsstrategin för samhället getts strategiska uppgifter, och genom att de sörjer för dessa garanteras det att samhällets vitala funktioner kan fortgå i alla säkerhetssituationer. De strategiska uppgifterna baserar sig på de hotmodeller som har definierats i säkerhetsstrategin för samhället och på de åtgärder som behövs vid hanteringen av de störningssituationer som är förknippade med dessa.

För att de flesta av de strategiska uppgifterna ska kunna fullgöras behövs utöver det behöriga ministeriets också andra ministeriers, region- och lokalförvaltningens, näringslivets och organisationernas verksamhet och utvecklande av deras resurser. Vid fastställandet av uppgifterna har dessutom beaktats Finlands medlemskap i Europeiska unionen, verksamhet i Förenta nationerna och i samarbetet i Natos partnerskap för fred samt i andra internationella sammanhang.

Tryggheten av de vitala funktionerna grundar sig på ett långsiktigt och tillräckligt utvecklande av prestationsförmågorna, ett flexibelt ibruktagande av dem i rätt tid samt förmåga att utnyttja redan existerande prestationsförmågor. Vid tryggheten av de vitala funktionerna följs de principer som är allmänt accepterade och iakttagna i det finska samhället. Dessa är demokratin och rättsstatsprincipen, fördelningen av ansvaret på hela samhället, flexibel reglering av beredskapen, kostnadseffektivitet, tryggheten av resurser, beaktandet av beredskapens internationella dimension, bevakningen av hur beredskapen utvecklas och samordningen av åtgärder.

Beredskapen planeras utgående från hotmodeller

I säkerhetsstrategin för samhället har definierats hotmodeller som stöd för de olika aktörernas beredskap. Dessa är beskrivningar av möjliga störningar i den säkerhetspolitiska omgivningen. De hotmodeller som beskrivs i strategin har man försökt begränsa till helheter som gäller staten, samhället och befolkningen och på dessa bereder man sig över sektorgränserna och i samarbete mellan samhällets olika aktörer.

De hotmodeller som beskrivs i strategin är

- allvarliga störningar i kraftförsörjningen
- allvarliga störningar i datatrafiken och informationssystemen – cyberhot
- allvarliga störningar i transportlogistiken
- allvarliga störningar i samhällstekniken
- allvarliga störningar i livsmedelsförsörjningen
- allvarliga störningar i finans- och betalssystemet
- störning av tillgången på finansiering inom den offentliga ekonomin
- allvarliga störningar i befolkningen hälsa och välfärd
- storolyckor, extrema naturfenomen och miljöhot
- terrorism och annan brottslighet som äventyrar samhällsordningen
- allvarliga störningar i gränssäkerheten
- politisk, ekonomisk och militär påtryckning samt
- användning av militära maktmedel.

För att hotmodellerna ska bli konkretare har olika störningssituationer definierats i strategin. Med störningssituation avses ett hot eller en händelse som under normala förhållanden eller undantagsförhållanden åtminstone momentant eller regionalt be-

gränsat äventyrar samhällets säkerhet, handlingsförmåga eller befolkningens levnadsmöjligheter. Hanteringen av dessa situationer förutsätter vanligtvis ett vidsträcktare eller intensivare samarbete och kommunikation än normalt mellan myndigheter och andra aktörer. Samma störningssituation kan sammanhånga med flera olika hotmodeller.

Krisledningen baserar sig på en klar arbetsfördelning

I säkerhetsstrategin för samhället ingår principer för verkställande av strategin samt genomförande av beredskapsövningar. I strategin betonas betydelsen av att de centrala aktörerna inom beredskapen har gemensamma handlingsätt och att de övar dem med tanke på hanteringen av de hot som riktar sig mot befolkningen, samhället och staten. I och med att samhället blir mera sårbart måste åtgärderna för att hantera överraskande och plötsliga störningssituationer kunna inledas snabbt. Eftersom verkningarna av de flesta störningssituationerna sträcker sig vida omkring, måste den behöriga myndigheten vid behov till sitt förfogande få ett så vidsträckt tvärsektorielt stöd som möjligt. Samtidigt måste man kunna försäkra sig om att verksamheten i samhället kan fortgå på en tillräcklig nivå trots störningssituationerna.

Vid hanteringen av de störningssituationer som äventyrar samhällets och befolkningens säkerhet följs laglighetsprincipen och föreskriven sektorindelning. Både under normala förhållanden och i undantagsförhållanden är utgångspunkten att samma principer för hantering av en störningssituation följs. Myndigheternas ansvarsfördelning och samarbetsorganens handlingsmodeller bevaras så länge som möjligt sådana de är under normala förhållanden. Myndigheternas ledningsansvar bör vara klart. Situationerna leds föregripande och tillräckliga resurser tas genast i bruk. Den behöriga myndigheten leder den operativa verksamheten och tvärsektoriella samarbetsorgan stöder den ansvariga myndigheten. Övriga myndigheter, företag och organisationer deltar i verksamheten i den mån som är nödvändig för att en situation ska fås under kontroll.

Den part som leder verksamheten svarar också för kommunikationen. Vid hanteringen av störningssituationer måste man se till både att den operativa verksamheten fungerar och att informationen löper mellan aktörerna och att statens ledning är medveten om hur en situation framskrider.

Hur strategin genomförs bevakas

Varje ministerium bevakar inom sitt förvaltningsområde hur de uppgifter som sammanhänger med trygghandet av samhällets vitala funktioner genomförs och hur den handlingsförmåga som de kräver utvecklas. Säkerhets- och försvarskommittén svarar för den gemensamma bevakningen och utvecklingen av säkerhetsstrategin för samhället med stöd av ministeriernas beredskapschefsmöte. Bevakningen skapar förutsättningar för eventuella behov att precisera strategin och samordna totalförsvaret. I principbeslutet ingår också riktlinjer om att statens högsta ledning regelbundet ska informeras om resultaten av bevakningen. Beslut om att uppdatera strategin fattar statsrådet.